

A decorative graphic consisting of three blue circles of varying sizes and several thin blue lines. One line connects the top-left edge of the page to the top edge of the largest circle. Another line connects the top-left edge to the top edge of the medium-sized circle. A third line connects the top-left edge to the top edge of the bottom-right circle. The circles are semi-transparent and have a slight gradient.

WAT BEWEEGT BEDUM?

*Beoordelingskader voor
toekomstig sportbeleid*

**Rekenkamercommissie Gemeente Bedum
In samenwerking met KplusV Organisatieadvies
December 2011**

Rekenkamercommissie gemeente Bedum

Samenstelling:

E. de Haan (voorzitter)

W. Feenstra

K. Hoekzema

M.W.F. Broekmans

P.C.J.S. Draaisma

Joh. de Vries

H.T. Hoiting

Contact:

H. Reijsoo (secretaris)

Postbus 38

9780 AA Bedum

Tel. 050-3018911

Inhoudsopgave

Voorwoord en verantwoording	4
Leeswijzer	6
Deel I: Nota van Conclusies en Aanbevelingen	8
1 Inleiding onderzoek sportbeleid	9
1.1 Positie en beleidsvrijheid van de gemeente	9
2 Conclusies	10
2.1 Doeltreffendheid	10
2.2 Sturing	11
2.3 Financiën en doelmatigheid	12
2.4 Toekomstgerichtheid en risicobeheersing	12
2.5 Samenvatting stand van zaken (SWOT)	13
3 Aanbevelingen	15
4 Mogelijke keuzes voor toekomstig sportbeleid	16
4.1 Missie en visie: waartoe een gemeentelijk sportbeleid?	16
4.2 Beleid: welke keuzes met betrekking tot inhoud en proces?	17
4.3 Instrumenten	17
4.4 Tenslotte	19
Deel II: Nota van bevindingen	20
5 Inleiding deel II	21
5.1 Aanleiding	21
5.2 Doel rapportage	21
5.3 Verantwoording werkwijze	21
5.4 Leeswijzer	22
6 Normenkader	23
6.1 Achtergrond	23
6.2 Normenkader	24
7 Spiegel Bedumse sport	26
7.1 Huidige situatie sportinfrastructuur	26
7.1.1 Accommodaties	26
7.1.2 Sportverenigingen en overig sportaanbod	28
7.2 Huidige situatie financiën	30
7.2.1 Beeld uitgaven sport	30
7.2.2 Subsidies en tarieven	31
7.3 Huidige situatie beleid en organisatie	32
7.3.1 Sportbeleid	32
7.3.2 Organisatie	33
7.4 Trends en Ontwikkelingen	33
8 Bevindingen	35
8.1 Stand van zaken	35
8.2 Doeltreffendheid	36
8.3 Sturing	38
8.4 Financiën en doelmatigheid	40
8.5 Toekomstgerichtheid en risicobeheersing	41

Voorwoord en verantwoording

In de periode april tot en met september 2011 heeft de Rekenkamercommissie onderzoek gedaan naar het *beleid*, de *voorzieningen* en het *de financiële aspecten* van het sportbeleid¹ in Bedum.

Met dit onderzoek stelt de Rekenkamercommissie zich ten doel de gemeenteraad inzicht te bieden in de actuele stand van zaken rondom het eigen sportbeleid. De informatie die dit heeft opgeleverd hebben wij gespiegeld aan een 4-tal referentiegemeenten en, waar mogelijk, vergeleken met landelijke cijfers en trends. De hiermee verkregen informatie kan de raad helpen om de komende jaren, desgewenst, scherpe kaders te stellen en het huidige en toekomstig beleid en maatregelen te toetsen.

Het sportbeleid stond vrijwel vanaf de start van de Rekenkamercommissie hoog op haar prioriteitenlijst. De commissie heeft zich bij de selectie van het onderwerp laten leiden door de inbreng van de raadsfracties en het belang dat de commissie hecht aan goede en transparante besluitvorming. We hebben dit onderwerp echter niet eerder kunnen en willen oppakken omdat wij de ontwikkeling en besluitvorming van de gemeentelijke Nota Sportbeleid niet wilden doorkruisen.

Dit onderzoek brengt het gevoerde sportbeleid, accommodatiebeleid en tarievenbeleid in beeld. Het geeft geen oordeel over de gemaakte keuzes, wel over de beschikbare informatie waarop deze keuzes zijn gemaakt. Het onderzoek richt zich daarmee op de vraag of de raad beschikt over voldoende en kwalitatieve informatie om weloverwogen besluiten te kunnen nemen.

Bij de vaststelling van de onderzoeksvraag door de Rekenkamercommissie in september 2010, heeft de commissie zich laten bij staan door de directeur van het Huis voor de Sport Groningen.

Vervolgens zijn een drietal bureaus uitgenodigd om een offerte uit te brengen, waarna er selectiegesprekken zijn gevoerd met de onderzoekers. Het bureau K+V uit Arnhem kwam daarbij als meest geschikte kandidaat naar voren. Begin april is het bureau gestart met het eerste deel van het (feiten)onderzoek.

De resultaten van het feitenonderzoek zijn vastgelegd in de Nota van Bevindingen (deel 2 van deze rapportage). Deze nota is in september 2011 voor technisch wederhoor voorgelegd aan de geïnterviewden en de ambtelijke organisatie. Vervolgens heeft de Rekenkamercommissie in oktober 2011 de conclusies en aanbevelingen geformuleerd en heeft deze, conform eerdere onderzoeken en in het kader van bestuurlijk wederhoor, aan het college van B en W voorgelegd, met het verzoek te reageren richting de gemeenteraad.

De Rekenkamercommissie hoopt met dit rapport het inzicht in de kwaliteit van het sportbeleid en de daaruit voortvloeiende besluiten en maatregelen.

¹ Voor de leesbaarheid spreken wij in deze nota steeds over sportbeleid, ook als het om financiën of accommodaties etc. gaat.

De Rekenkamercommissie dankt ieder die op constructieve wijze medewerking heeft verleend aan de totstandkoming van dit onderzoek, in het bijzonder de contactpersonen binnen de ambtelijke organisatie en de verantwoordelijke portefeuillehouder.

Namens de Rekenkamercommissie gemeente Bedum,

E. de Haan, voorzitter

Bedum, november 2011

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee delen. Het eerste deel, de Nota van Conclusies en Aanbevelingen, is het bestuurlijk rapport. Hierin zijn de belangrijkste resultaten van het onderzoek opgenomen inclusief de conclusies en aanbevelingen die de Rekenkamercommissie, in samenwerking met het onderzoeksbureau, heeft geformuleerd.

In hoofdstuk 3 citeren we kort een onderzoek naar de rol van gemeenten in het lokale sportbeleid. In hoofdstuk 4 formuleren de conclusies aan de hand van 2 doelstellingen en de onderzoeksvragen. De conclusies² zijn tevens te lezen als puntsgewijze samenvatting. In paragraaf 5 geven wij een aantal aanbevelingen en met paragraaf 6 sluiten wij deel 1 af met een aantal keuzes die ons inziens kunnen worden benut in verband met de ontwikkeling van toekomstig sportbeleid: handvatten voor toekomstig sportbeleid. Oftewel: het beoordelingskader.

Het tweede deel van het rapport bevat de Nota van Bevindingen. In deze nota zijn de resultaten van het feitenonderzoek opgenomen en toegelicht. De Nota van Bevindingen vormt de basis voor de Nota van Conclusies en Aanbevelingen.

Dit rapport is tevens naar het college gestuurd. In dit rapport is geen bestuurlijke reactie van het college van burgemeester en wethouders weergegeven. Wij hebben hier van afgezien, omdat wij van mening zijn dat het college niet met de Rekenkamercommissie, maar met de gemeenteraad in debat zou moeten gaan over de conclusies en aanbevelingen. Daarom hebben wij het college verzocht een reactie te formuleren die u in de raadsbehandeling kan laten meewegen.

² Voor het normenkader is gebruik gemaakt van Het *Handboek Sportaccommodaties* dat door NOC-NSF wordt uitgebracht. Op onderdelen is het normenkader aangepast aan de lokale omstandigheden van Bedum.

Deel I: Nota van Conclusies en Aanbevelingen

1 Inleiding onderzoek sportbeleid

De Rekenkamercommissie Bedum heeft in het onderzoeksplan 2011 aangegeven een onderzoek te willen doen naar het sportbeleid en de rol van de gemeenteraad daarin.

1.1 Positie en beleidsvrijheid van de gemeente³

In Sport in Nederland - een beleidsgerichte toekomstverkenning lieten Van den Heuvel en Van de Poel (1999) al zien dat betrokkenen bij sport- en bewegbeleid, een actieve rol voor de gemeente belangrijk achtten. De trend nadien is om (rijks)beleid meer vorm te geven in samenhang met de lokale overheid. De impulsregelingen BSI en BOS

bevestigen deze ontwikkeling naar meer beleidsvrijheid en initiatieven op lokaal niveau. Voor de gemeente betekent dit dat er nieuwe rollen op het terrein van sport- en bewegbeleid geïntroduceerd werden en worden. Van de gemeente wordt steeds vaker verwacht dat zij optreedt als regisseur, stimulator en ondersteuner. De traditionele rol van de gemeente in het sportbeleid als voorwaardenscheppend of faciliterend wordt daarmee flink uitgebreid.

Het merendeel van de gemeenten vindt dat zij nog steeds een faciliterende en voorwaardenscheppende rol heeft. Maar bijna driekwart van de gemeenten erkent daarnaast ook een verderstreckende verantwoordelijkheid te hebben in de zin van regisseren, ondersteunen en stimuleren. Deze opvattingen zijn terug te vinden bij alle gemeenten ongeacht hun grootte.

Met dit onderzoek wil de Rekenkamercommissie inzicht in de stand van zaken geven in de specifieke sportkenmerken van Bedum en tevens een doorkijkje bieden naar de keuzemogelijkheden (beoordelingskader) in het 'dossier sportbeleid'. Dit is tevens de 'hoofdvraag' én de doelstelling van ons onderzoek

In de hierna volgende hoofdstukken zullen wij antwoord geven op de deelvragen. Ook doen we aanbevelingen die er toe bij kunnen dragen dat de raad op dit (en mogelijk andere beleidsdossiers, denk aan WMO, jeugdzorg, onderwijs, etc.) inhoudelijk kan debatteren.

³ Bron: Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (2008)

2 Conclusies

Op 25 juni 2009 heeft de gemeenteraad van Bedum zijn nieuwe sportbeleid vastgesteld. De Rekenkamercommissie heeft zich ten doel gesteld om het traject van totstandkoming, de in formatievoorziening en de beoogde beleidsdoelen inzichtelijk te maken. Samengevat in 2 doelstellingen:

Doelstelling 1:

"Het verkrijgen van inzicht in de huidige situatie rondom de sport in Bedum (een foto van de sport in Bedum) en zijn sterke en zwakke punten."

Doelstelling 2:

"Inzicht verkrijgen in het gevoerde sportbeleid, het accommodatiebeleid en het tarievenbeleid, de totstandkoming daarvan en de afwegingen die daaraan ten grondslag hebben gelegen."

Aan de hand van 4 kernthema's geven wij hierna onze conclusies en aanbevelingen:

1. Doeltreffendheid.

Hoe is het beleid geformuleerd en zijn de gemaakte keuze passend bij de doelstellingen;

2. Sturing.

Hoe wordt het beleid gestuurd, op welke wijze worden de belanghebbenden bij de voorbereiding en uitvoering betrokken;

3. Financiën en doelmatigheid.

Zijn de beschikbare middelen voldoende om het gewenste beleid uit te kunnen voeren. Kan er met minder middelen hetzelfde worden bereikt;

4. Toekomstgerichtheid en risicobeheersing.

Is het beleid duurzaam en afgestemd op verwachte ontwikkelingen. Zijn de financiële risico's in kaart gebracht en beheersbaar.

Tenslotte hebben we in een matrix de sterke en zwakke kanten en de kansen en bedreigingen in kaart gebracht.

2.1 Doeltreffendheid

Er zijn binnen de gemeente weliswaar gedachten over de betekenis van sport voor de Bedumer samenleving, maar een expliciete en onderling samenhangende visie, beleid, programma, uitvoering en monitoring ontbreken. In de sportnota ontbreken scherpe en heldere keuzes, het is toch veel meer een document dat terugblijkt, beschouwend van aard is en weliswaar doelen formuleert maar niet SMART en niet (duidelijk) gekoppeld aan activiteiten.

Er is geen visie van de raad op het sportbeleid, behalve dat sport belangrijk is; er zijn wel individuele opvattingen over de rol van sport.

Desondanks gebeurt het nodige op sportgebied in Bedum. Vanuit de visie op samenhang tussen beleid – planning – uitvoering kan worden geconcludeerd dat dit veeleer komt door een hoge betrokkenheid van personen bij sport dan dat sprake is van een gefundeerde ambitie, vertaling in planning en uitvoering conform de planning. De sportnota is meer een bestendinging van de bestaande uitvoering dan dat zij sturing geeft aan ambities.

Ten aanzien van het totstandkomingproces kan worden geconcludeerd dat de Raad en de sportverenigingen betrokken zijn geweest bij het vaststellen van een plan van aanpak. De vraag daarbij is of de raad in dit proces de goede dingen op het juiste moment heeft gedaan.

Conclusie met betrekking tot doeltreffendheid:

Er gebeurt veel op sportgebied in Bedum; het geformuleerde beleid lijkt daar echter nauwelijks invloed op te hebben gehad. Het beleid is er eerder dankzij de bloeiende sportactiviteiten dan dat het voorwaardelijk is geweest voor de sportinitiatieven die in Bedum plaatsvinden. Het beleid is derhalve niet zozeer doeltreffend geweest, de sportieve initiatieven en acties lijken dat wel, gezien onder meer de hoge sportdeelname van basisschoolleerlingen aan georganiseerde sport en de initiatieven die voortvloeien uit de BOS en NASB.

2.2 Sturing

Met betrekking tot de sturing op het sportbeleid kan worden geconcludeerd dat het ontbreken van expliciete keuzes en samenhang tussen visie, beleid, programma, uitvoering en monitoring de mogelijkheden voor sturing beperken. Desondanks lijkt de uitvoering goed: er zijn schriftelijke afspraken met gebruikers van accommodaties, er zijn resultaat opleverende projecten die samen met het Huis voor de Sport Groningen en partijen in Bedum (scholen, Stichting Welzijn Bedum en sportverenigingen) zijn georganiseerd en de lijnen tussen de beleidsmedewerker sport en de medewerkers verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van accommodaties zijn kort. In de vorige paragraaf is dit ook al aangekaart: van beleidsmatige sturing lijkt geen sprake, wel van activiteitgerichte sturing. Een voorbeeld vormen de projecten BOS en het vervolg NASB: doordat dit projectmatig is opgepakt (samen met het Huis voor de Sport Groningen) zijn er heldere resultaten geformuleerd die ook worden gemonitord. De vraag is echter gerechtvaardigd of het beleid of het project leidend zijn geweest.

Omdat de gemeente eigenaar en beheerder is van de meeste sportvoorzieningen, is haar rol daar voorwaardenscheppend en uitvoerend. De sturingsmogelijkheden zijn dan ook groot. Uit de sportnota valt tussen de regels door op te maken dat de gemeente beheer en onderhoud van sportaccommodaties als kerntaak opvat. Uit de interviews is naar voren gekomen dat de overweging daarbij is dat daarmee de kwaliteit van de voorzieningen het beste is gegarandeerd. Dit is echter geen expliciete keuze.

Ook voor de sportstimuleringsinitiatieven schept de gemeente zowel de voorwaarden als is zij actief in de uitvoering. Overigens is hier de (initiërende en

coördinerende) rol van een derde partij (met name het Huis voor de Sport Groningen) wel groot.

Conclusie met betrekking tot sturing:

De gemeente heeft weinig expliciete keuzes gemaakt als het gaat om de inzet van haar instrumentarium met het oog op doelrealisatie. Het feit dat de gemeente vrijwel alle accommodaties in eigendom heeft en ook beslist over uitbreiding of wijziging in de toekomst, maakt de sturingsmogelijkheden op aantal, type, spreiding en kwaliteit uiteraard groot en heeft ook als consequentie dat zij de hoogte van de tarieven bepaalt. Er is echter vooral sprake van een voortzetting van een reeds bestaande (mogelijkerwijs zelfs historisch gegroeide) situatie; van expliciete sturing op beleid is geen sprake. Het beleid is in feite een afgeleide van de uitvoeringspraktijk in plaats van dat zij voorwaardenscheppend is.

2.3 Financiën en doelmatigheid

Het feit dat Bedum aan sport een belangrijke waarde toekent, wordt gestaafd door de uitgaven: die liggen op meer dan gemiddeld niveau, zeker als we deze vergelijken met een aantal individuele gemeenten.

De verhuurtarieven die de gemeente hanteert zijn gemiddeld aan de lage kant. Dit geldt zeker voor de buitensport. Een vergelijking is echter lastig omdat ook bij de vergelijkingsgemeente de gehanteerde grondslagen niet bekend zijn. Landelijk is het beeld echter, en dat is in Bedum niet anders, dat tarieven voor sportaccommodaties veelal historisch zijn bepaald vanuit de invalshoek dat sportvoorzieningen laagdrempelig moeten zijn. Er is geen relatie met de kostprijs en een eventueel dekkingspercentage daarvan. Daar staat tegenover dat de sportverenigingen geen aanvullende subsidies ontvangen. De 'huursubsidie' vormt de enige tegemoetkoming.

Het is niet duidelijk of de huidige situatie ook het meest doelmatig is. De gemeente heeft voor zover bekend niet onderzocht of het ook goedkoper kan door bijvoorbeeld gebruikers meer verantwoordelijkheid te geven.

Conclusie met betrekking tot financiën en doelmatigheid:

De gemeente geeft een aanzienlijk bedrag per inwoner uit aan sport. Dit bedrag gaat vrijwel geheel op aan het in stand houden van accommodaties. Omdat – zo lijkt het althans – andere opties op dit punt niet in kaart zijn gebracht, is niet bekend of deze middelen ook het meest doelmatig worden aangewend.

2.4 Toekomstgerichtheid en risicobeheersing

De gemeente wenst het huidige accommodatiebestand kwalitatief en kwantitatief op orde te houden, ook naar de toekomst toe. Daarbij is, voor zover bekend, niet expliciet rekening gehouden met wijzigingen in omvang en samenstelling van de bevolking en de consequenties die dat al dan niet heeft voor de toekomstige sportbehoefte.

Conclusie met betrekking tot toekomstgerichtheid en risicobeheersing:
De gemeente heeft nog niet (bewust) ingespeeld op mogelijk toekomstige ontwikkelingen en de daarmee samenhangende mogelijke risico's.

2.5 Samenvatting stand van zaken (SWOT)

Uit de beschrijving van de huidige situatie zoals u die in deel 2 kunt lezen zijn er diverse sterke en zwakke punten van de sport in Bedum te destilleren alsmede de kansen en bedreigingen met het oog op de toekomst. Deze vatten wij hierna kort samen:

Sterk	Zwak
<ul style="list-style-type: none"> • Het aanbod aan sportaccommodaties is een sterk punt van de gemeente: divers, voldoende en laagdrempelig. • Ook de kwaliteit van het leeuwendeel van de accommodaties lijkt een sterk punt: de gemeente kent per accommodatie een MOP, er wordt jaarlijks geschouwd en als de investering nodig is, wordt deze gedaan. • De gemeente kent tevens een – bij de omvang van de gemeente passende – diversiteit aan sportverenigingen waar vooral door de basisschooljeugd veel gebruik van wordt gemaakt. • Ook is Bedum één van de voorlopers daar waar het gaat om sportstimulering: BSI, BOS, NASB en Combinatiefunctionaris zijn alle uitgevoerd of in uitvoering en hebben tot aanwijsbare resultaten geleid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het zwakke punt van de gemeente is het beleid alsmede de doorwerking van het beleid. Er is een beleidsnota sport, op zichzelf een sterk punt, maar de nota is vooral een weergave van wat er in de praktijk gebeurt. Dit betreft overigens niet alleen het sportbeleid maar – zo is althans de indruk van de onderzoekers – ook het beleid met betrekking tot tarieven en subsidies en het beheer en onderhoud van accommodaties. In de praktijk gebeuren veel en goede dingen, het expliciteren er van in overwegingen en keuzes gebeurt evenwel nauwelijks. Dit beperkt voor College en Raad de sturing en monitoring.
Kans	Bedreiging
<ul style="list-style-type: none"> • Een kans die de gemeente ons inziens laat liggen betreft de samenwerking met stichting De Opmaat. Deze stichting voor gehandicapten kent ook sportvoorzieningen en (zelfs internationale) sporters. 	<ul style="list-style-type: none"> • Alhoewel Bedum de komende jaren nog licht groeit, vormen krimp en vergrijzing op termijn (vanaf 2020) toch bedreigingen voor het huidige aanbod aan sport en de sportaccommodaties. De gemeente zal zich de komende jaren moeten buigen over de vraag hoe zij deze het hoofd kan bieden door gebruik te maken van de bestaande sterke punten, dan wel haar zwakke punt zodanig te versterken dat zij de

bedreiging kan afweren.

- Bedum geeft per inwoner al jaren een aanzienlijk bedrag aan sport uit. Met het oog op bezuinigingen en veranderende visie ten aanzien van de rol van de overheid is dit mogelijk ook te zien als bedreiging voor de toekomst.
-

3 Aanbevelingen

Op basis van voorgaande conclusies en het rapport van bevindingen (deel2) doen wij 4 korte aanbevelingen. *Suggesties over de keuzemogelijkheden die u daarbij heeft leest u in paragraaf 6.*

Aanbeveling 1: over doeltreffendheid

Zorg voor een beleidskader als basis voor een meerjarig uitvoeringsprogramma. Zorg dat deze beleidsuitgangspunten helder geformuleerd zijn zodat deze doorwerken in beleid van aangrenzende sectoren (zoals onderwijs, jeugdzorg, vrijwilligerswerk etc.) en tevens goed controleerbaar zijn.

Aanbeveling 2: over sturing

Duidelijke beleidskaders werken sturend voor alle betrokken partijen. Zorg als gemeenteraad voor de eerste fase (uitgangspunten, de visie op sport) en betrek vervolgens ook de (sport)samenleving bij de dialoog over de gemaakte keuzes en de uitvoering.

Aanbeveling 3: over financiën en doelmatigheid

Onderzoek of de bestaande middelen doelmatig worden ingezet, of dat wellicht met de zelfde (of minder) middelen meer resultaat kan worden bereikt. Betrek daarbij ook de voorzieningen waar niet een directe invloed op kan worden uitgeoefend zoals bij buurgemeenten, zorginstellingen, particulier initiatief etc.

Aanbeveling 4: over toekomstgerichtheid en risicobeheersing

Onderzoek de toekomstige behoefte aan sportstimulering en accommodaties, gebaseerd op demografische en economische ontwikkelingen. Betrek daarbij ook de veranderende eisen en behoeftes die sporters (zoals vitale ouderen) stellen.

4 Mogelijke keuzes voor toekomstig sportbeleid

Onderhavig onderzoek heeft ook tot doel de Raad van de gemeente Bedum een aantal keuzemogelijkheden voor toekomstig sportbeleid aan te reiken. Hierna worden deze keuzemogelijkheden in beeld gebracht.

4.1 Missie en visie: waartoe een gemeentelijk sportbeleid?

De gemeente Bedum heeft geen expliciete visie op de rol van sport in de samenleving. Deze is her en der wel te destilleren uit de sportnota, maar verbrossend en onvolledig. Uiteraard houdt de visie rechtstreeks verband met het antwoord op de vraag wat voor soort gemeente Bedum wil zijn: regiegemeente of uitvoeringsgemeente (beheergemeente).

1. Met het oog op een toekomstig sportbeleid is het voor de nadere invulling en uitwerking van belang om een missie en visie te formuleren. Mogelijke invalshoeken zijn: Het sportbeheermodel: door middel van het tegen een gereduceerd tarief beschikbaar stellen van accommodaties wordt sport onder alle lagen van de bevolking gestimuleerd.
2. Het sociale ontwikkelingsmodel: bovenop het beschikbaar stellen van accommodaties, wenst de gemeente sport ook nadrukkelijk in te zetten voor maatschappelijke doelen zoals gezondheid en/of leefbaarheid.
3. Het topsportmodel: sport wordt, naast het beschikbaar stellen van accommodaties, vooral ingezet om de verenigingen op een zo hoog mogelijk niveau te laten presteren, dat straalt af op de gemeente en geeft de gemeente bekendheid.
4. Het integrale model: de optelsom van alle voorgaande modellen.

Afhankelijk van de gekozen invalshoek (het gekozen model), kan de gemeente dan haar missie en visie formuleren, bijvoorbeeld:

- de gemeente streeft er naar om met haar inwoners samen te werken aan sport voor iedereen, waarbij sport een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid van de gemeente;
- samen spelen, samen scoren;
- investeren in de ontmoetingsplaats;
- breedtesport op topsportniveau;
- sportdorp Nederland.

Om de visie en missie te benadrukken kan gebruik worden gemaakt van bijvoorbeeld de boegbeelden van de Bedumse sport (bijvoorbeeld de gehandicapte topsporters of Arjen Robben, maar ook een loopgroep die aan de marathon van New York meedoet).

4.2 Beleid: welke keuzes met betrekking tot inhoud en proces?

Alhoewel in de huidige beleidsnota jeugd, jongeren, ouderen en mensen met een beperking de revue passeren, ligt in de uitwerking het accent toch sterk op de basisschooljeugd. Het is de vraag in hoeverre dit een expliciete keuze is geweest. Dit geldt ook voor de wijze waarop de nota tot stand is gekomen: wordt het vooral een ambtelijke notitie of moet het veld er bij betrokken zijn en zo ja, wie uit het veld? Als met visie en missie de ankerpunten zijn bepaald, moet dit worden uitgewerkt in een beleidsnota. Keuzes waar de gemeente op voorhand aan moet denken zijn:

- Inhoudelijk:
 - wil de gemeente zich specifiek richten op bepaalde sporten (sporten die bijvoorbeeld typerend zijn voor Bedum).
 - wil de gemeente zich ook richten op bepaalde doelgroepen?
 - waar wil de gemeente relaties leggen met andere beleidsterreinen (bijvoorbeeld met onderwijs, of met de Wet maatschappelijke ondersteuning)?
- Procesmatig:
 - de mate van interactie met het veld (sportverenigingen en Huis voor de Sport) en eventuele andere partners (De Overmaat, het onderwijs, de SWB, zorgverzekeraars).

4.3 Instrumenten

De instrumenten die de gemeente ter beschikking staan om haar sportieve doelen te realiseren zijn onder te verdelen in accommodaties, tarieven en subsidies, verenigingsondersteuning en sportstimulering. Afhankelijk van de gekozen visie en missie met betrekking tot sport en rolopvatting van de gemeente zijn er met betrekking tot deze instrumenten verschillende keuzes mogelijk:

C 1 Accommodaties

Keuzes zijn mogelijk ten aanzien van de volgende vragen:

- Wel of geen eigendom van de sportaccommodaties;
- Wel of niet zelf beheren en exploiteren van de sportaccommodaties;
- Welke taakverdeling tussen gemeente/exploitant en sportverenigingen;
- Welke typen accommodaties realiseer je wel en welke niet en waarom (bijvoorbeeld: wel voetbal, geen manege);
- Wenst de gemeente samen te werken als het gaat om het realiseren en beheren van accommodaties, waarom en met wie;
- Toekomstgericht: wanneer gaat de gemeente over tot het realiseren of afstoten van een accommodatie.

C2 Tarieven en subsidies

Keuzes zijn mogelijk ten aanzien van de volgende vragen:

- Gereduceerde tarieven zijn een vorm van indirecte subsidiëring (subsidies in stenen). Wenst de gemeente deze vorm van indirecte subsidiëring en waarom (niet)?
- Wat beoogt de gemeente met het hanteren van gereduceerde tarieven? Wil zij daar selectief activiteiten mee stimuleren, wil zij een minimaal rendement realiseren en/of wil zij de sport zo laagdrempelig mogelijk houden? En wil zij daarbinnen nog differentiëren?

- Welke grondslag of grondslagen wil de gemeente hanteren: een vast percentage van het kostendeckende tarief?
- Wil de gemeente al dan niet onderscheid aanbrengen in 'goedkope' en 'dure' sporten?

C3 Verenigingsondersteuning

Gemeenten kunnen er voor kiezen sportverenigingen te ondersteunen, bijvoorbeeld met het aanbieden van cursussen, het inrichten van een loket waar verenigingen met vragen terecht kunnen, het moderniseren van het sportaanbod of het (mede) inzetten van een vrijwilligersvacaturebank. Keuzemogelijkheden die Bedum heeft zijn dan ook (afhankelijk van de gekozen missie en visie):

- Wenst de gemeente verenigingen direct te ondersteunen en waarom?
- Waaruit dient die ondersteuning te bestaan?

C4 Sportstimulering

Bedum heeft de afgelopen jaren stevig geïnvesteerd in sportstimuleringsactiviteiten doordat zij gebruik heeft gemaakt van de diverse landelijke impulsen. Een keuze voor het wel of niet inzetten op sportstimulering is in de eerste plaats afhankelijk van de gekozen visie en missie. Vervolgens is het de vraag hoe zwaar de gemeente in wil zetten op sportstimuleringsinitiatieven. Dit is mede afhankelijk van de financiële middelen en de doelgroep of doelgroepen waarop de gemeente in wil zetten.

4.4 Tenslotte

Dit onderzoek is niet een standaardonderzoek geweest waarbij wij uitsluitend terug hebben gekeken. De Rekenkamercommissie heeft ook een(bescheiden) perspectief en beoordelingskader willen aandragen voor toekomstige beleidskeuzes. Wij hebben er daarbij scherp voor gewaakt om inhoudelijke voorkeuren uit te spreken. De samenstelling van onze Commissie zou dat ook niet toelaten...

Deel II: Nota van bevindingen

Deel II is onder verantwoording
van de Rekenkamercommissie Bedum
geproduceerd door:

KplusV Organisatieadvies

Postbus 60055, 6800 JB Arnhem
Velperplein 8, 6811 AG Arnhem
Telefoon (026) 355 13 55
Fax (026) 355 13 99
info@kplusv.nl
www.kplusv.nl

5 Inleiding deel II

5.1 Aanleiding

Hoe ziet het voorzieningenniveau rond sport er in Bedum uit? Waar zet de gemeente op in? Tot welke kaders moet dit leiden, waar wil de Raad adequaat kunnen beoordelen wat er van terecht is gekomen? En hoe is dat in de huidige sportnota verwerkt? In een notendop de opdracht van de rekenkamercommissie Bedum.

Aanleiding voor de opdracht van de rekenkamercommissie is geweest de inhoud en het totstandkomingstraject van de huidige sportnota. De Raad van Bedum heeft deze nota op 25 juni 2009 vastgesteld, na haar eerder twee keer te hebben aangehouden.

Omdat de raad onvoldoende zicht heeft op het sportbeleid en de grondslag daarvan en omdat sport in Bedum prioriteit heeft, heeft de rekenkamercommissie besloten om dit onderwerp te agenderen. De rekenkamercommissie heeft KplusV organisatieadvies gevraagd inzicht te verschaffen in bovengenoemde vragen.

5.2 Doel rapportage

Voorliggende rapportage vormt de weerslag van het door KplusV uitgevoerde onderzoek. Het rapport biedt de rekenkamercommissie inzicht in:

- de huidige situatie rondom de sport in Bedum en zijn sterke en zwakke punten;
- het gevoerde sportbeleid, accommodatiebeleid en tarievenbeleid, de totstandkoming ervan en de afwegingen die daaraan ten grondslag hebben gelegen.

Hiermee hoopt het rapport kaders aan te reiken voor een adequate beoordeling van het toekomstig sportbeleid.

5.3 Verantwoording werkwijze

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een groot aantal documenten. Een overzicht van de gebruikte literatuur is opgenomen in bijlage 1. Daarnaast zijn verschillende personen geïnterviewd. In verband met de aard van het onderzoek is er daarbij in overleg met de rekenkamercommissie voor gekozen om alleen betrokkenen binnen het gemeentelijk apparaat te interviewen. Een overzicht van geïnterviewde personen is opgenomen in bijlage 2.

Op 8 september heeft een workshop plaatsgevonden met de raadscommissie Algemeen Bestuurlijke Zaken (ABZ). Daarin zijn de eerste onderzoeksbevindingen gepresenteerd en is vooral gediscussieerd over de aard van de kaders.

De constatering en overwegingen daarbij zijn in de vorm van de conceptnota van bevindingen op 14 september voorgelegd aan de rekenkamercommissie. Vervolgens is het conceptrapport aan de geïnterviewden voorgelegd voor technisch wederhoor.

5.4 Leeswijzer

Het rapport bestaat uit twee delen. Na dit inleidende hoofdstuk en de presentatie van het normenkader begint deel 1. Dit deel bestaat uit een beschrijving van de huidige situatie en relevante ontwikkelingen. Dit deel werken wij uit in hoofdstuk 3. In deel 2 (hoofdstuk 4) toetsen wij het sportbeleid aan het geformuleerde normenkader; in feite zijn dit de bevindingen van het eigenlijke rekenkameronderzoek.

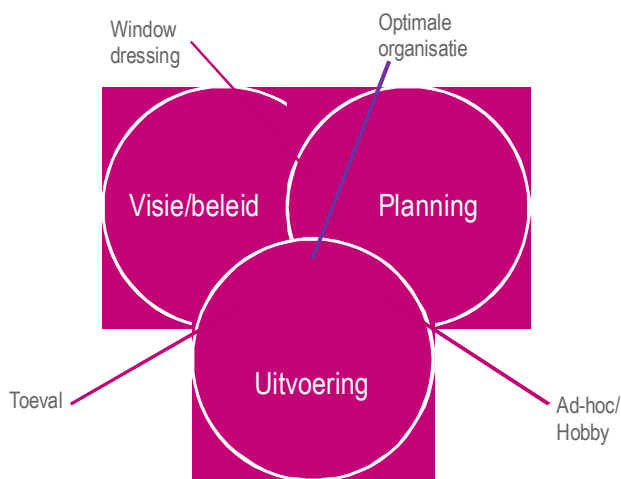
6 Normenkader

6.1 Achtergrond

Het normenkader is in samenspraak met de rekenkamercommissie tot stand gekomen en bevat een toetsbare uitdieping van de onderzoeksvragen die ten grondslag hebben gelegen aan de opdracht. Die opdracht bestond uit twee delen:

1. een foto van de huidige situatie;
2. een beoordeling van beleid en totstandkomingproces.

Voor een helder begrip van het normenkader in verband met het tweede deel van de opdracht is het van belang kort het denkkader te schetsen dat als achtergrond heeft gefungeerd voor het normenkader. Dit doen wij aan de hand van de volgende figuur:

Vanuit onze ervaring worden taken succesvol (effectief en efficiënt) uitgevoerd als de drie 'bollen' *visie – organisatie – uitvoering* met elkaar verbonden zijn en in balans zijn. Het centrale uitgangspunt - dat door dit model wordt geïllustreerd - is dat geborgd beleid is vertaald in de beleidsdoelen van de uitvoeringsorganisatie, de organisatie van de uitvoering en tot slot, tot uitdrukking komt in de feitelijke uitvoering.

Wanneer de elementen beleid, organisatie en uitvoering niet goed op elkaar zijn afgestemd, dan ontstaat een suboptimale situatie, die leidt tot een suboptimaal resultaat:

- Er is sprake van '*window dressing*' wanneer er een goede aansluiting is tussen visie/beleid en organisatie, maar de link naar uitvoering ontbreekt. Hier kan sprake van zijn wanneer niet is vastgesteld hoe het beleid moet worden uitgevoerd, wie verantwoordelijk is voor de uitvoering en hoe voortgang van uitvoering moet worden gerapporteerd. Op papier ziet het beleid er goed uit, maar van uitvoering is nauwelijks sprake.
- Het gevaar van '*ad hoc/hobby*'-matige invulling dreigt wanneer beleidsdoelstellingen onvoldoende helder zijn en onvoldoende kader bieden voor een effectieve uitvoering en daarom niet goed is vertaald naar de organisatie. De organisatie neemt in zo'n geval de ruimte het beleid naar eigen inzicht op te pakken. Medewerkers maken zelf keuzes wat zij belangrijk vinden (hobby) of zij

reageren alleen op dat wat op hen af komt (ad hoc). Acties krijgen geen vervolg of zijn alleen afhankelijk van een enkele, geïnteresseerde medewerker.

- Van 'toeval' is sprake wanneer beleid alleen per toeval wordt uitgevoerd. Uitvoerders hebben onvoldoende houvast omdat de doelen onvoldoende zijn doorvertaald in een organisatorische opzet (verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken).

6.2 Normenkader

Onderzoeksvragen	Normenkader
Doel: inzicht verschaffen	Doel: toetsing
1. Stand van zaken: "de foto"	
1.1 Hoeveel en wat voor soort binnen- en buitensportaccommodaties zijn er in de gemeente Bedum?	De sportaccommodaties die behoren tot het basisniveau zijn: <ul style="list-style-type: none"> • <u>kwantitatief voldoende</u> op basis van de criteria voor het niveau van basisvoorzieningen, zoals door de gemeente vastgelegd;
1.2 In hoeverre zijn de sportaccommodaties kwantitatief en kwalitatief voldoende?	<ul style="list-style-type: none"> • <u>kwalitatief voldoende</u>: de accommodaties voldoen aan de door NOC-NSF opgestelde specificaties en de accommodaties voldoen aan algemene technische eisen, zoals brandveiligheid en dergelijke;
1.3 Hoe ziet het sportbeleid van Bedum er uit?	
1.4 Hoe ziet de huidige tarievenstructuur eruit?	
1.5 Wat zijn de sterke en zwakke punten van de sport in Bedum, en wat zijn kansen en bedreigingen?	<ul style="list-style-type: none"> • <u>fysiek toegankelijk</u> (gehandicapten, geografische spreiding, bereikbaarheid).
2. Doeltreffendheid	
2.1 In hoeverre heeft de gemeente Bedum een uitvoerbaar kader voor het sportbeleid geformuleerd?	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente heeft eenduidige (dat wil zeggen: SMART⁴ geformuleerd), vastgelegde doelen voor sportbeleid, sportaccommodaties en tarifiering
2.2 Welke visie heeft de raad op het sportbeleid?	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente heeft vastgesteld welke sporten en accommodaties tot het basisniveau behoren en daarmee tot de verantwoordelijkheid van gemeentelijk beleid.
2.3 Hoe is deze visie uitgewerkt in de NOTA en welke doelstellingen wil de gemeente realiseren?	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente beschikt over een meerjarenonderhoudsplan (MJOP)
2.4 Hoe is de NOTA in 2009 tot stand gekomen en wat was de rol van de raad hierbij?	<ul style="list-style-type: none"> • Er was een transparant totstandkomingsproces dat vooraf bekend was en was vastgesteld door de raad
2.5 In hoeverre zijn in de gemeente Bedum de voorwaarden aanwezig voor het bereiken van de beoogde doelen en maatschappelijke effecten van het sportbeleid?	<ul style="list-style-type: none"> • De in de sportnota geformuleerde doelen zijn vertaald in de begroting en in jaarplannen van de afdeling
3. Sturing	

⁴ SMART: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden.

Onderzoeksvragen	Normenkader
Doel: inzicht verschaffen	Doel: toetsing
3.1 Hoe wordt de regiefunctie van de gemeente Bedum ten uitvoer gebracht en is deze effectief en efficiënt?	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente heeft sturingskracht voor wat betreft het behalen van de doelstellingen van het sport- en accommodatiebeleid: De gemeente maakt gebruik van sturingsinstrumenten, zoals exploitatieovereenkomsten en gebruikersafspraken, waarmee de doelstellingen van het beleid kunnen worden behaald De gemeente handhaaft deze instrumenten
3.2 Zijn de uitvoeringsnota's en het sportbeleid bekend bij de juiste mensen en helder en eenduidig voor ambtenaren en instellingen om het sportbeleid efficiënt toe te passen?	
3.4 Waarin komt het sportbeleid tot uiting, zoals sportverenigingen, accommodaties en initiatieven tot bewegen?	<ul style="list-style-type: none"> De gemeente heeft concrete acties geformuleerd om tot de beleidsdoelstellingen te komen
3.5 Welke maatregelen heeft de gemeente genomen voor de uitvoering van het sportbeleid, en de NOTA in het bijzonder?	
3.6 In hoeverre heeft de gemeente zicht op de vorderingen die zijn gemaakt op het gebied van het optimaal sociaal/maatschappelijk functioneren van burgers en de gezondheid van burgers en andere maatschappelijke effecten?	<ul style="list-style-type: none"> Het college rapporteert over de voortgang van het bereiken van de doelstellingen van het beleid aan de raad
3.7 Heeft de gemeente zicht op de kwaliteit en staat van onderhoud?	<ul style="list-style-type: none"> De verantwoordelijke voor de accommodatie rapporteert regelmatig aan de gemeente (ambtelijk)
3.8 Heeft de gemeente een onderhoudsplan en eventueel afspraken met de gebruikers voor onderhoud?	
3.9 In hoeverre is er beleid gericht op vrijwilligers?	<ul style="list-style-type: none"> Er is beleid en er zijn concrete acties om de inzet van vrijwilligers op peil te houden.
4. Financiën en doelmatigheid:	
4.1 Wat is de relatie tussen de tarieven en subsidies binnen de gemeente Bedum?	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken over financiën tussen gemeente, exploitant en eindgebruiker (wie betaalt wat) zijn vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst
4.2 Zijn er verschillen in tarieven en hoe zijn deze eventueel ontstaan?	<ul style="list-style-type: none"> Er is sprake van uniformiteit in afspraken die de gemeente maakt met exploitanten en gebruikers
4.3 In hoeverre verschillen de huurtarieven van soortgelijke gemeentes van die van de Gemeente Bedum?	<ul style="list-style-type: none"> De uitgaven aan sportaccommodaties staan in redelijke verhouding tot de uitgaven van vergelijkbare gemeenten
4.4 In hoeverre verschillen de huurtarieven van gemeentes uit de regio met die van de gemeente Bedum?	
5. Toekomstgerichtheid en risicobeheersing:	
5.1 In hoeverre is het accommodatiebeleid en de accommodaties in staat de ontwikkelingen en risico's in de (nabije) toekomst goed op te vangen?	<ul style="list-style-type: none"> Het accommodatiebeleid en de accommodaties zijn in staat de ontwikkelingen en risico's in de (nabije) toekomst goed op te vangen

Tabel 1: Normenkader

7

Spiegel Bedumse sport

7.1 Huidige situatie sportinfrastructuur

7.1.1 Accommodaties

De gemeente heeft niet nader omschreven wat het door haar gewenste basisniveau aan accommodaties inhoudt. Aangegeven is dat de gemeente veel waarde hecht aan sport en dat zij het bestaande voorzieningenniveau in stand wil houden.

Bedum beschikt over de volgende, binnen- en buitensportaccommodaties en sportief-recreatieve voorzieningen:

Aard	Locatie(s)	Aantal	Eigendom
Sporthal	Bedum	1	Gemeente
Overdekt zwembad	Bedum	1	Gemeente
Gymzaal	Bedum (3)	4	Gemeente / Stichting 's Heerenloo/Opmaat
	Zuidwolde (1)		Gemeente
Spelzaal	Onderdendam	1	Stichting
Voetbalvelden	Bedum (6)	8 Wedstrijd/Wetravelden	Gemeente
	Noordwolde (3)	3 trainingsvelden	
	Onderdendam (2)		
Opstallen voetbal	Bedum	20 kleedkamers	Gemeente
	Noordwolde	3 kantines	
	Onderdendam		
Hockeyvelden	Bedum	1	Gemeente
Opstallen hockey	Bedum	2 kleedkamers	Gemeente (in sporthal)
		1 kantine	Hockeyvereniging
Korfbalvelden	Bedum	gebruikt een voetbalveld	Gemeente
		4 kleedruimten	Gemeente
		1 kantine	Gemeente
Tennisbanen	Bedum	6 kunstgrasbanen	Gemeente
	Zuidwolde	2 kunstgrasbanen	Gemeente
Opstallen tennis	Bedum	1 clubgebouw	Tennisvereniging
	Zuidwolde	1 clubgebouw	Gemeente
Skatebaan	Bedum	1	Gemeente
Cruyff Court / (ARV: Arjen Robben Veld)	Bedum	1	Gemeente
Jeu de boulesbanen	Bedum (5 banen)	2	Gemeente
	Zuidwolde (3 banen)		Stichting Welzijn Bedum

Tabel 2: overzicht sportaccommodaties gemeente Bedum

Ten aanzien van de sportaccommodaties kunnen nog de volgende bevindingen worden opgetekend:

Bezetting

- Volgens de gemeente kent met name sportpark De Beemden een (te) hoge bespelingscapaciteit. Voorstellen voor het uitbreiden en aanpassen van aard en aantal velden zijn inmiddels aan de Raad voorgelegd (7 juli 2011).
 - Het voetbalveld in Onderdendam kent een te lage bespelingscapaciteit (=overcapaciteit).
 - Er zijn geen indicaties dat de voetbalvelden in Noordwolde en het hockeyveld in Bedum een over- dan wel ondercapaciteit kennen.
 - Tennispark Bedum kent volgens de gegevens van de gemeente overcapaciteit.
 - Het overdekte zwembad wordt maximaal benut.
 - Sporthal De Beemden kent een bezettingsgraad van 65% uitgaande van een maximale bezetting van 3 dagdelen per 1/3 hal gedurende 7 dagen per week en uitgaande van 40 weken per jaar. Feitelijk is de bezetting wat minder omdat op zondag de hal maar vijf maanden goed bezet is. Vergeleken met cijfers elders in den lande (ruim 50%) is dit een goede bezetting.
 - Gymnastieklokaal "Schoolstraat" kent door de week een vrijwel volledige bezetting.
 - Gymnastieklokaal "De Vlijt" eveneens.
 - De Mauritsshal heeft door de week iedere dag nog een paar uur ruimte.
 - Van de particuliere sporthal ('s Heerenloo/Opmaat) zijn geen gegevens bekend.
- Samenvattend is duidelijk dat de sportaccomodaties waarvan de cijfers bekend zijn vrijwel allemaal een hoge bezettingsgraad hebben.

Kwaliteit

- De kwaliteit van de buitensportaccomodaties is volgens de gemeente op orde. De gemeente krijgt vrijwel nooit klachten, ook niet van de voetbalbond. Wel is het zo dat de trainingsvelden in Bedum en Noordwolde een aandachtspunt vormen.
- De kwaliteit van de binnensportaccomodaties (sporthal en gymnastieklokalen) is volgens de gemeente eveneens op orde ('naar eer en geweten een dikke 7+').

Samenvattend zijn er in Bedum geen signalen dat de kwaliteit van de sportaccomodaties tekort schiet.

Beheer en onderhoud

- Voor alle gebouwen en velden (met uitzondering van de particuliere gebouwen) heeft de gemeente een Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) opgesteld. Reserveringen worden gemaakt op basis van hetgeen de fabrikant aangeeft maar de gemeente gaat hier praktisch mee om: er wordt altijd eerst geschouwd alvorens daadwerkelijk wordt overgegaan tot een investering. Het MJOP wordt om de vijf jaar geactualiseerd.
- Er is geen expliciet ambitieniveau geformuleerd voor wat onder een 'kwalitatief goede accommodatie' wordt verstaan. Aan de landelijke kaders (de door NOC*NSF geformuleerde normen met betrekking tot veiligheid, afmetingen en sportspecifieke eisen) wordt voldaan.
- In de uitvoering van beheer en onderhoud opereert de gemeente pragmatisch: klachten en de eigen schouwplanning zijn de richtsnoeren.
- Een aantal technische installaties in de gebouwen is niet van heel recente datum in die zin dat ze voor optimale energiebesparing zorgen.
- Met een aantal (grote) gebruikers is periodiek overleg over de accommodaties.

- De opstallen zijn eveneens eigendom van de gemeente (met uitzondering van hockey en tennis). De binnenkant van de opstallen rondom de buitensportaccommodaties (met uitzondering van de veiligheidsaspecten en technische installaties) is echter de verantwoordelijkheid van de gebruiker. Hiervoor zijn gebruikersovereenkomsten opgesteld.
- Voor de gebruikers van de binnen- en buitensportaccommodaties zijn huurcontracten opgesteld, laatstgenoemde zijn van recente datum (afgelopen jaar).
- Met de exploitant van het zwembad zijn wel schriftelijke afspraken gemaakt

Samenvattend kiest de gemeente voor een pragmatische en praktische insteek bij beheer en onderhoud. Er zijn relatief weinig zaken beleidsmatig vastgelegd.

Referenties

Het aanbod aan sportvoorzieningen in Bedum is gelegd naast dat van een aantal referentiegemeenten. Daarbij geldt als opmerking vooraf dat er (met uitzondering van de maximale bespelingsnormen van NOC*NSF voor voetbalvelden) geen harde normen zijn, hoogstens richtsnoeren: een eerste indicatie of de gemeente wel of niet gemiddeld scoort. Uiteraard, en dat geldt zeker voor de voetbalvelden waarvoor immers bespelingsnormen gelden, wordt het uiteindelijke aantal velden vooral bepaald door de vraag.

De cijfers zijn omgerekend naar 1 op 1.000 inwoners.

Aard	Landelijk	Bedum	De Marne	Goirle	Raalte
<i>Aantal inwoners</i>		10.500	11.000	22.300	36.700
Sporthal	0,07	0,19	0,09	0,13	0,05
Binnenbad	0,03	0,09	0,09	0,04	0,03
Gym/sportzaal (gelieerd aan PO ⁵)	nvt	4	7	2	11
Voetbal	0,45	0,86	1,45	Nb	0,87
Hockeyveld	0,05	0,09	Nvt	0,45	0,03
Tennisbaan	0,4	0,76	0,91	Nb	Nb

Tabel 3: vergelijking niveau sportaccommodaties Bedum met andere gemeenten

Samenvattend is uit de bovenstaande vergelijking van Bedum met referentiegemeenten af te leiden dat Bedum relatief goed is voorzien van accommodaties, met name voetbal en tennis. We moeten daarbij wel aantekenen dat met het relatief geringe inwoneraantal van Bedum een sportveld meer of minder direct een groot verschil maakt in de relatieve cijfers.

7.1.2 Sportverenigingen en overig sportaanbod

Bedum telt 38 sportverenigingen, waarvan er 6 geen sport aanbieden die zijn aangesloten bij NOC*NSF (hengelsport en kaarten). De verenigingen zijn als volgt onderverdeeld naar sport (Bron: gemeentegids Bedum 2011):

Sport	Aantal verenigingen
Atletiek/loopgroep	1

⁵ PO: Primair Onderwijs

Sport	Aantal verenigingen
Badminton	1
Basketbal	1
Biljart	5
Bridge	1
Denksport	2
Hengelsport	3
Hockey	1
Kaarten	3
Korfbal	1
Paardensport	2
Schaatsen	2
Schietsport	1
Tennis	2
Vechtsport	1
Voetbal	4
Volleybal	2
Watersport	1
Zwemmen en waterpolo	1
Omnisport (o.m. gymnastiek)	2
Gehandicaptensport	1

Tabel 4: overzicht aantallen sportverenigingen naar type sport gemeente Bedum

Van de sportverenigingen telt ongeveer 45% meer dan 100 leden, waarvan 8 meer dan 200 leden. Ter vergelijking: in de gemeente De Marne bedraagt het aantal sportverenigingen met meer dan 100 leden 28%.

Bedum beschikt, naast het georganiseerde sportaanbod, over twee sportscholen, een manege en een Cruyff Court (het Arjen Robben Veld) en – verspreid over de hele gemeente – een veertigtal speelveldjes plus twee speeltuinen..

Daarnaast is Bedum actief daar waar het gaat om door het Rijk geïnitieerde sportstimuleringsprojecten: Van 2000 – 2006 de Breedtesportimpuls (BSI) en nadien de Buurt-Onderwijs-Sport-Impuls: Bedumer BOS in beweging. Met deze beide impulsen zijn twee vakleerkrachten gymnastiek in het basisonderwijs gefinancierd en zijn tal van sportactiviteiten gericht op het basisonderwijs georganiseerd.

In 2010 is een meting uitgevoerd, met als belangrijkste resultaten:

- er heeft een afname plaatsgevonden van overgewicht bij de jeugd met 1,9%;
- het ingevoerde beweegmanagement functioneert;
- op 4 van de 7 basisscholen is het aantal gymlessen uitgebreid naar 3 uur (NB: onlangs is dit weer teruggebracht naar 2 vanwege bezuinigingen; de gymlessen worden door vakdocenten gegeven;
- het aantal jongeren tussen 6-18 jaar dat aan beweegactiviteiten doet is toegenomen, de overlast is afgenomen.

Ook participeert Bedum in het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen, in feite de voortzetting van de BOS-Impuls. Het verschil is dat het NASB zich richt op alle leeftijdsgroepen en daarbinnen uitsluitend op mensen met een bewegingsachterstand. De BOS-Impuls was vooral gericht op de jeugd.

In het kader van het NASB worden, naast de al bestaande initiatieven vanuit de BOS, sportactiviteiten georganiseerd voor ouderen (een fittest voor ouderen met

aansluitend 10 weken coaching en Nordic walking) en mensen met een beperking (het uitvoeren van een behoeftenonderzoek, in samenwerking met de Stichting Welzijn Bedum).

Zeer recent heeft de Raad van Bedum zich gebogen over de Combinatiefunctionaris, een landelijk initiatief om het binnen- en buitenschoolse onderwijs, sport en cultuuraanbod te verrijken en een meer structurele basis te geven. Tot 2015 wordt de brede vakleerkracht/combinatiefunctionaris (aangesteld met de dito impuls gelden) gecontinueerd.

Bij het organiseren van al deze activiteiten wordt Bedum ondersteund door het Huis van de Sport Groningen.

7.2 Huidige situatie financiën

7.2.1 Beeld uitgaven sport

Gemeentelijke uitgaven aan sport (exclusief de kostenplaatsen van de gymnastieklokalen):

Omschrijving	Jaarrekening 2009	Begroting 2010	Begroting 2011
Uitgaven	€ 1.213.458	€ 1.219.231	€ 999.089
Inkomsten	€ 238.060	€ 215.958	€ 172.092
Saldo	€ 975.398	€ 1.003.273	€ 826.997

Tabel 5: Inkomsten en uitgaven voor sport (Bron: Begrotingsanalyse BZK)

Begroting 2010	Begroting 2011
8,5%	7%

Tabel 6: Percentage sportuitgaven ten opzichte van de totale uitgaven van Bedum

Ter vergelijking: in 2011 wordt in de gemeente De Marne 5% van het totale budget van de gemeente besteed aan sport, in Goirle 3,7% en in Raalte 6,7%.

Omgerekend naar aantal inwoners besteedde de gemeente in 2009 circa € 90 per inwoner aan sport, in 2010 € 95 en in 2011 naar verwachting € 79 per inwoner. Gemiddeld in heel Groningen bedragen de uitgaven per inwoner in 2011 € 78. De gemeente sluit daar dus op aan. (Bron: Begrotingsanalyse 2011 Ministerie van BZK).

Wat opvalt bij het financiële overzicht is dat het laatste begrotingsjaar een daling laat zien met maar liefst 18% ten opzichte van het jaar ervoor. Dit verschil is als volgt te verklaren:

- Een extra raming voor energiekosten bij zwembad De Beemden op de begroting 2011 .
- het wegvallen van een eenmalige post in 2010 ten behoeve van groot onderhoud van sporthal De Beemden.
- In 2011 zijn voor sporthalbeheer minder uren en minder kosten voor overhead opgenomen
- Het teruglopen van de inkomsten in 2011 omdat de BOS-Impuls is beëindigd.

7.2.2 Subsidies en tarieven

De gemeente subsidieert geen sportverenigingen. Zij kent wel een eenmalige subsidie voor bijzondere activiteiten. De gemeente subsidieert vooral door het tegen een gereduceerd tarief beschikbaar stellen en onderhouden van sportaccommodaties met het oog op het zo toegankelijk mogelijk maken van sport.

De gemeente hanteert de volgende tarieven:

Accommodatie		Gereduceerd tarief 2011 incl. btw
Gymlokalen	Schoolstraat	€ 7,14
	De Vlijt	€ 7,14
	Mauritshal	€ 6,41
Sporthal	1/1 hal	€ 30,85
	2/3 hal	€ 19,96
	1/3 hal	€ 10,02
Voetbalveld	Per jaar	€ 657,06
Kunstgras hockeyveld	Per jaar	€ 5.150,86
Tennisbaan	Per jaar	€ 2.020,38

Tabel 7: overzicht huurtarieven sportaccommodaties gemeente Bedum

Naast een gereduceerd tarief, wordt ook een commercieel tarief gehanteerd. Dit gebeurt voor het jaarlijkse bedrijvensvoetbaltoernooi.

Als grondslagen voor de gehanteerde tarieven zijn is in 1995 per accommodatie een dekkingspercentage van de totale kosten vastgesteld. Deze zijn nadien periodiek geïndexeerd.

Bekend is verder dat de korfbalvereniging gebruik maakt van een voetbalveld. De kosten voor het gebruik door de korfbalvereniging worden door de gemeente in rekening gebracht, echter met een korting op het geldende tarief vanwege teruglopend gebruik (door samenwerking met een korfbalvereniging uit de buurgemeente).

Vergelijking van de gehanteerde tarieven met een aantal referentiegemeenten levert het volgende beeld op:

Gemeente	Gymzaal (per uur)	Sporthal (per uur)	Voetbalveld gras (per jaar)
Bedum	€ 7,14	€ 30,85	€ 657,37
De Marne	€ 5	Nb	€ 1.100
Goirle	€ 14,30	€ 40	Nb
Raalte	€ 12,30	€ 28	Nb
Landelijk	€ 10 - € 15	€ 30 - € 45	⁶

Tabel 8: vergelijking huurtarieven sportaccommodaties Bedum met referentiegemeenten.

De bovenstaande vergelijking van de gehanteerde tarieven maakt duidelijk dat Bedum wat tarieven betreft aan de onderkant zit van het tariefniveau dat in gemeenten elders in het land geldt.

⁶ Geen landelijke gemiddelden bekend, wel een onderzoek onder vier (grote) Brabantse gemeenten; met als gemiddeld tarief per jaar ruim € 3.000

7.3 Huidige situatie beleid en organisatie

7.3.1 Sportbeleid

Sport heeft prioriteit voor de gemeente Bedum. De gemeente kent dan ook een eigen sportnota. De uitwerking ervan maakt deel uit van de lange termijnagenda van het College en Raad.

In het kader van de totstandkoming van de huidige sportnota zijn alle sportverenigingen in Bedum uitgenodigd geweest voor een tweetal informatieavonden. Een beperkt aantal sportverenigingen is ook daadwerkelijk aanwezig geweest.

De sportnota zet impliciet in op sport als middel om hoger liggende doelen zoals gezondheid te bereiken en op integratie met andere beleidsterreinen, maar werkt dit niet verder uit.

Als doelen heeft de gemeente geformuleerd:

- het vergroten van de sportdeelname;
- sport heeft ook een maatschappelijke functie;
- de sportstimuleringsprojecten continueren en meer structureel maken;
- de sportaccommodaties kwalitatief en kwantitatief op orde houden.

De gemeente wil deze doelen realiseren door in te zetten op de volgende pijlers:

- sportstimulering en ondersteuning: continuering BOS/NASB/Impuls Brede Schol, Sport en Cultuur/Combinatiefunctionaris;
- tarieven en subsidiebeleid: bereikbaar houden van de sportaccommodaties;
- sportvoorzieningen: in stand houden huidige kwaliteit.

Wat opvalt is dat de gemeente Bedum door de aanwezigheid van 's Heerenloo/Opmaat, een relatief groot aantal gehandicapten kent, waaronder een groot aantal sporters. Zo bevinden zich onder de sporters met beperking zelfs een aantal topsporters. In het sportbeleid wordt hier geen aandacht aan besteed, althans niet in beleidsmatige zin.

Op aanverwante terreinen (met name jeugdbeleid, beleid met betrekking tot de Wet maatschappelijke ondersteuning en het gezondheidsbeleid), kent de gemeente ook beleidsambities die raken aan het sportbeleid, dat soms ook expliciet wordt vermeld:

Jeugdbeleid

Ambities:

- Het beleid moet leiden tot een vraaggericht en samenhangend aanbod dat bijdraagt aan het vergroten van de ontwikkelingskansen van jeugdigen en het verminderen uitval en achterstand (visie). Dit door in te zetten op samenwerking tussen betrokkenen en het in stand houden en waar mogelijk en relevant verbinden van voorzieningen, onder meer:
 - brede school;
 - vrijetijdsbesteding:adequaat blijven faciliteren van sportvoorzieningen+flexibele inrichting OR (vertaald naar actie voortzetten BOS-Impuls).

Beleidsnota WMO

Ambities:

- deelname aan Groninger Sport Model continueren om bewegingsarmoede tegen te gaan;
- handhaven voorzieningenniveau in alle sectoren gemeentelijk beleid;
- nieuwe sportnota waarin de kernambitie is dat sport moet bijdragen aan het welzijn van de inwoners van Bedum en meer moet zijn dan het accommodatiebeleid.

Gezondheid

Ambities:

- tegengaan roken, drankgebruik en overgewicht;
- accent op jeugd.

7.3.2 Organisatie

Alle genoemde beleidsterreinen zijn in Bedum ondergebracht bij één afdeling; de betreffende beleidsambtenaar heeft naast sport ook recreatie & toerisme, jeugd en algemeen welzijn in zijn portefeuille. De afstemming lijkt op deze manier goed geborgd. Ook de lijnen met het bestuur zijn kort. De situatie is echter wel kwetsbaar, ondanks het gegeven dat de gemeente voor de coördinatie wordt ondersteund door het Huis voor de Sport Groningen.

7.4 Trends en Ontwikkelingen

Demografie

De gemeente Bedum telt circa 10.500 inwoners (januari 2011), verdeeld over vier dorpen en drie buurtschappen en kent een oppervlakte van 4.496 hectare. Bedum is vooral een forensengemeente. De grootste kern is Bedum.

De bevolking is als volgt opgebouwd:

Leeftijdscategorie	1 januari 2008
0 t/m 14	1.984
15 t/m 24	1.263
25 t/m 44	2.572
45 t/m 64	3.225
65 en ouder	1.506
Totaal	10.550

Tabel 9: Inwoneraantal naar leeftijdscategorie 2008 (Bron: gemeente Bedum)

Volgens cijfers van de gemeente zal de bevolking de komende tot 2020 licht groeien (circa 2,5%) en vergrijzen. Deze laatste ontwikkeling is geheel conform de landelijke trend.

Qua samenstelling blijkt Bedum over relatief veel huishoudens met jonge kinderen te beschikken. Wat ongetwijfeld mee speelt is dat Bedum een forensengemeente is: veel, met name gezinnen, werken in Groningen maar wonen liever in het buitengebied.

Sportdeelname

De sportdeelname aan georganiseerde sport in Bedum is volgens gegevens van het Huis voor de Sport Groningen hoog onder de basisschoolleerlingen: maar liefst 86% van de basisschoolleerlingen sport in georganiseerd verband. Voor de provincie Groningen als geheel ligt dit percentage op 77% (Bron: GGD Groningen). Hoe de sportdeelname is onder volwassenen en ouderen is niet bekend maar er is al langer een trend gaande dat volwassen sporters meer en meer willen sporten op tijden die hen uitkomen, en daardoor kiezen voor vrijblijvender sportbeoefening (sportschool, eigen loopgroepjes, individueel).

Ook Bedum vergrijst. Ouderen hebben een andere motivatie om te sporten en daarmee ook een andere sportbehoefte dan de jeugd. Dit zal, tenzij de sportverenigingen hierop tijdig anticiperen, naar verwachting leiden tot een verminderde toestroom naar de georganiseerde teamsporten ten gunste van sportscholen en anders georganiseerde en ongeorganiseerde wijzen van sporten. De sportdeelname als geheel zal, zo is althans de verwachting van het SCP, tot 2020 stabiel blijven of zelfs licht stijgen. Belangrijkste motieven zijn de blijvende aandacht voor gezondheid en uiterlijk.

Beleidsmatige ontwikkelingen rondom sport

Sport wordt in de meest recente beleidsbrief van het Ministerie van VWS (mei 2011) nadrukkelijk verbonden aan gezondheid (in iedere levensfase) en sociale cohesie (sport in de buurt). Eén van de beleidsinterventies van VWS in dit verband zijn de Combinatiefunctionarissen. Bedum heeft daar reeds op geanticipeerd.

Verder is een beleidsmatige ontwikkeling dat Nederland haar Olympische ambities kenbaar heeft gemaakt. Veel gemeenten haken daar op één of andere wijze bij aan.

Overige relevante trends

- Een trend die in het kader van het sportbeleid nog relevant is, betreft de visie op de samenleving: meer zelfredzaamheid en minder verzorgend. De overheid is partner, maar niet meer overal verantwoordelijk voor. Dat heeft gevolgen voor enerzijds de wijze van financiering en anderzijds voor de contacten tussen overheid, maatschappelijke instellingen en burgers. Deze worden zakelijker.
- Ten slotte is een trend die van belang is voor de sport dat, naast de individualisering, ook de behoefte aan gemeenschapszin lijkt terug te keren. Of dat ook gaat leiden tot een 'revival' van de sportvereniging is echter nog een vraagteken.

8 Bevindingen

In dit hoofdstuk lopen wij het normenkader langs en formuleren wij per aspect onze constatering en overwegingen daarbij. De 'sportspiegel' uit hoofdstuk 7 vormt daarbij steeds het achtergrondkader. Hoofdstuk 8 vormt daarmee deel II van het rekenkameronderzoek.

8.1 Stand van zaken

Norm (onderzoeksvragen 1.1 en 1.2)

- *De sportaccommodaties zijn kwantitatief voldoende, d.w.z. zij voldoen aan het door de gemeente gestelde basisniveau.*

Constateringen

- De gemeente omschrijft nergens een 'basisniveau'. Zij heeft – mondeling – aangegeven het huidige niveau ook in de toekomst in stand te willen houden, maar dit is nergens vastgelegd noch toegelicht.
- Onbekend is, welke ruimte er in het gymlokaal van Stichting 's Heerenloo/Opmaat nog is voor andere gebruikers.
- Alle gebruikers kunnen terecht in de beschikbare accommodaties, voor tennis en sportpark Onderdendam geldt zelfs een overcapaciteit.
- De overige accommodaties kennen een redelijke tot goede bezettingsgraad.

Overwegingen

- De gemeente heeft geen basisniveau van voorzieningen vastgelegd, noch voor wat betreft de accommodaties, noch voor wat betreft de openbare sportieve voorzieningen.
- Op basis van voorgaande voldoet de gemeente deels wel aan de gestelde norm, namelijk daar waar het de kwantiteit betreft. Van de sportvoorzieningen wordt goed gebruik gemaakt maar er is geen sprake van ondercapaciteit (= ruimtegebrek). Ook wanneer we het aantal en de aard van de sportaccommodaties vergelijken met een aantal gemeenten elders dan kan worden geconstateerd dat Bedum over veel voorzieningen beschikt.
- Deels voldoet de gemeente echter niet omdat zij geen expliciet basisniveau voor haar sportaccommodaties heeft geformuleerd.

Norm (onderzoeksvragen 1.1 en 1.2)

- *De sportaccommodaties zijn kwalitatief voldoende, dat wil zeggen zij voldoen aan de door NOC*NSF gestelde specificaties en algemeen technische eisen met betrekking tot veiligheid en hygiëne.*

Constateringen

- De takken van sport die Bedum kent kunnen alle in de beschikbare accommodaties worden beoefend. Daarmee wordt voldaan aan de NOC*NSF specificaties.
- De gemeente kent per accommodatie een MJOP en schouwt jaarlijks. Ook zijn er niet tot nauwelijks klachten over accommodaties vanuit gebruikers of bonden.

- Met de grootste gebruikers is periodiek overleg.

Overwegingen

- De gemeente heeft geen expliciet kwaliteitsniveau beschreven voor haar accommodaties.
- Gezien het feit dat elke accommodatie een MJOP kent, dat periodiek wordt geactualiseerd en dat er jaarlijks wordt geschouwd is desondanks aannemelijk dat de sportaccommodaties kwalitatief op orde zijn en dat voldaan wordt aan de norm.

Norm (onderzoeksvragen 1.1 en 1.2)

- *De accommodaties zijn toegankelijk, dat wil zeggen bereikbaar, geschikt voor gehandicapten en betaalbaar.*

Constateringen

- Voor een groot deel van de sporters met een beperking in Bedum geldt dat zij kunnen beschikken over eigen sportvoorzieningen.
- Of alle accommodaties goed toegankelijk zijn voor sporters met een beperking is niet onderzocht.
- Voor de nieuwbouw geldt een wettelijke plicht dat deze ook toegankelijk moet zijn voor sporters met een beperking.
- De sportaccommodaties kennen lage tarieven, ook als die met andere gemeenten wordt vergeleken.

Overwegingen

- Er zijn sportvoorzieningen voor sporters met een beperking. Of alle accommodaties goed toegankelijk zijn voor sporters met een beperking is een aandachtspunt, want in het kader van onderhavig onderzoek niet onderzocht.
- Gezien het feit dat de gehanteerde tarieven aan de lage kant zijn, mag worden verondersteld dat de accommodaties financieel goed toegankelijk zijn.

8.2 Doeltreffendheid

Norm (onderzoeksvragen 1.3, 1.4, 2.1)

- *De gemeente heeft eenduidige (dat wil zeggen: SMART geformuleerd) vastgelegde doelen voor sportbeleid, sportaccommodaties en tarifiering.*

Constateringen

- De huidige nota bevat veel impliciete keuzes, dat geldt voor de beleidsaccenten en instrumenten. Zo wordt in de nota verondersteld dat met name accommodaties worden gesubsidieerd (subsidiëren van stenen) en dat de gemeente zorg draagt voor goede en voldoende accommodaties. Er zijn geen SMART-geformuleerde doelen te vinden, de relatie tussen doelen en instrumenten is impliciet.
- De missie van het sportbeleid luidt: Doelgroepstimulering, verenigingsondersteuning, goede sportvoorzieningen.

Overwegingen

- De sport doet het goed in Bedum (zie hiervoor hoofdstuk 3), er gebeurt veel en de gemeente trekt ook een substantieel bedrag uit voor sport. De beleidsmatige verankering is echter weinig expliciet. Bezien vanuit de achtergrond bij het geformuleerde normenkader is hier derhalve sprake van toeval.
- Als we kijken naar de missie van het sportbeleid, gaat het in feite om instrumenten die kunnen worden ingezet om de beleidsdoelen te realiseren.

Norm (onderzoeksvraag 2.2 en 2.3)

De gemeente heeft vastgesteld welke sporten en accommodaties tot het basisniveau behoren en daarmee tot de verantwoordelijkheid van gemeentelijk beleid.

Constateringen

- Nergens is teruggevonden dat de gemeente heeft bepaald welke sporten en accommodaties tot het basisniveau behoren.

Overwegingen

- Gezien het feit dat de gemeente nergens een basisniveau heeft gedefinieerd, mag worden verondersteld dat hier geen bewuste afweging aan ten grondslag heeft gelegen. De gemeente voldoet op dit punt in elk geval niet aan de gestelde norm.

Norm

De gemeente beschikt over een MJOP per accommodatie

Constatering

- Elk gebouw en elk veld kent een eigen meerjarenonderhoudsplan. Op basis van dit MJOP wordt jaarlijks geschouwd en wordt bepaald of de geraamde investering moet worden gedaan.

Overweging

- Op grond van het overzicht aan MJOP-en en de daaraan gekoppelde werkwijze kan worden gesteld dat de gemeente voldoet aan de norm.

Norm (onderzoeksvraag 2.4)

Er was een transparant totstandkomingproces dat vooraf bekend was en was vastgesteld door de Raad.

Constateringen

- Over het traject is bekend dat er een nieuwe nota diende te komen omdat de bestaande nota was verouderd. De nieuwe nota is ambtelijk opgepakt.
- Er heeft geen kaderstellende bijeenkomst met de Raad(scommissie) plaatsgevonden. Wel is het plan van aanpak met daarin vooral aandacht voor het tijdpad, in de commissie ABZ (juni 2008) geagendeerd geweest. De discussie spitste zich destijds toe op het al dan niet consulteren van de Wmo-adviesraad; er is geen discussie over inhoud / keuzes teruggevonden.
- Uit het voorwoord van de sportnota valt op te maken dat er consultatiebijeenkomsten tussen gemeente en georganiseerde sport hebben plaatsgevonden.

- De nota is vervolgens op zeker moment ter vaststelling aangeboden. Raadsleden waren wel uitgenodigd bij de discussiebijeenkomsten met het veld onder leiding van de heer Tjaard Kloosterboer van het Huis voor de Sport Groningen.
- Tijdens het traject van totstandkoming zijn alle sportverenigingen uitgenodigd voor consultatie.

Overwegingen

- De beleidsnota is volgens een vooraf kenbaar gemaakt tijdspad tot stand gekomen. Dit geldt ook voor de consultatie van sportverenigingen. Het totstandkomingproces voldoet daarmee aan de norm.

Norm (onderzoeksvraag 2.5)

De in de sportnota geformuleerde doelen zijn vertaald in de begroting en in jaarplannen van de afdeling

Constatering

- De doelen zijn niet vertaald in de begroting en/of in jaarplannen van de afdeling. De programmabegroting kent geen apart programma sport, de productbegroting onderscheidt accommodaties, sportzaken algemeen en gymnastieklokalen.
- In de sportnota zijn ook geen verwijzingen gevonden die duiden op samenhang met producten (kostenplaatsen) in de begroting.

Overweging

- Omdat de sportnota integraal onderdeel is van de lange termijn agenda van College en Raad, kan de uitvoering ervan worden gemonitord. Niet duidelijk is of daarbij ook wordt gekeken naar doelrealisatie (in welke mate draagt de geplande actie bij aan de doelstelling / heeft de actie bijgedragen aan de doelstelling). Aannemelijk is echter dat de sportnota na het aflopen van de planperiode zal worden geëvalueerd, onder meer op doeltreffendheid.

8.3 Sturing

Norm (onderzoeksvraag 3.1 en 3.2)

De gemeente heeft sturingskracht voor wat betreft het behalen van de doelstellingen van het sport- en accommodatiebeleid: de gemeente maakt gebruik van sturingsinstrumenten zoals exploitatieovereenkomsten en gebruikersafspraken, waarmee de doelstellingen van het beleid kunnen worden behaald.

Constatering

- Er bestaan voor wat betreft de buitensportaccommodaties sinds een jaar overeenkomsten met gebruikers. Er wordt ook periodiek overleg gevoerd met gebruikers, waarin de afspraken uit de overeenkomsten worden gemonitord.
- Voor de sportstimuleringsactiviteiten geldt dat deze in projectplannen zijn vastgelegd en geaccordeerd door alle betrokkenen.

Overweging

- Omdat de gemeente vrijwel alle accommodaties in eigendom en beheer heeft en deze ook zelf onderhoudt, zijn haar sturingsmogelijkheden op dit onderdeel van het sportbeleid groot.
- Voor de sportstimulering geldt dit ook: dit is vastgelegd in projectplannen die samen met het Huis van de Sport Groningen zijn opgesteld.
- Beide instrumenten hebben een plek in de sportnota; de sturing vindt vooral plaats via de projectplannen, MJOP-en en gebruikers (huur-) overeenkomsten.

Norm (onderzoeksvraag 3.4 en 3.5)

De gemeente heeft concrete acties geformuleerd om tot de beleidsdoelen te komen

Constatering

- Er is een actieprogramma met concrete acties.

Overweging

- De relatie met de geformuleerde doelen is echter niet expliciet gemaakt in die zin dat er niet bij vermeld wordt welke bijdrage zij leveren aan het realiseren van de geformuleerde doelen.

Norm (onderzoeksvraag 3.6)

Het College rapporteert over de voortgang van het bereiken van de doelen aan de raad

Constatering

- Het actieprogramma sport maakt deel uit van de Lange Termijn agenda van College en Raad.

Overweging

- Zowel sportnota als actieprogramma maken deel uit van de LTA van College en Raad. Dit betekent automatisch dat de betreffende portefeuillehouder per actie uit het programma met een concreet voorstel komt. Daardoor ligt het in de verwachting dat het College rapporteert over de voortgang. Die rapportage zal echter veeleer activiteitgericht zijn dan gericht op doelrealisatie.

Norm (onderzoeksvraag 3.7 en 3.8)

De verantwoordelijke voor de accommodatie rapporteert regelmatig aan de gemeente

Constatering

- De gemeente is zelf verantwoordelijk voor de accommodaties. Een uitzondering vormt het zwembad maar met de stichting vindt periodiek overleg plaats.

Overweging

- Gezien het feit dat de gemeente voor het leeuwendeel van de accommodaties zelf verantwoordelijk is, mag worden verondersteld dat aan de norm wordt voldaan.

Norm (onderzoeksvraag 3.9)

Er is beleid en er zijn concrete acties om de inzet van vrijwilligers op peil te houden

Constatering

- Er is geen specifiek vrijwilligersbeleid.

Overweging

- De Stichting Welzijn Bedum (SWB) kent een vrijwilligersvacaturebank maar deze is niet specifiek gericht op sport. Aan de norm wordt derhalve niet voldaan.

8.4 Financiën en doelmatigheid

Norm (onderzoeksvraag 4.1)

Afspraken over financiën tussen gemeente, exploitant en eindgebruiker zijn vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst.

Constateringen

- Voor alle buitensportaccommodaties zijn schriftelijke huurovereenkomsten opgesteld, inclusief de opstallen.
- De binnensportaccommodaties kennen een gebruikers- en een huurovereenkomst. In de huurovereenkomst staat het verschuldigde huurbedrag vermeld.
- Met de stichting die het zwembad exploiteert zijn eveneens op schrift gestelde afspraken gemaakt in de vorm van een huurovereenkomst.

Overweging

- De indruk bestaat dat de gemeente goed zicht heeft op de inkomsten en uitgaven; deze zijn 'in control'. Omdat de gemeente vrijwel alle beheer en onderhoud zelf ter hand neemt, hoeft er ook niet veel te worden vastgelegd met de gebruikers. Voor zover dit nodig is, is dat gebeurd. Gezien de huidige situatie kan daarom worden gesteld dat aan de norm wordt voldaan.

Norm (onderzoeksvraag 4.2)

Er is sprake van uniformiteit in afspraken die de gemeente maakt met exploitanten en gebruikers.

Constatering

- Over de buitensportaccommodaties zijn met huurders afspraken over beheer en financiële bijdragen (huur) gemaakt in een huurovereenkomst. Die is voor alle huurders van buitensportaccommodaties uniform van opzet.
- Dit geldt ook voor de gebruikersovereenkomsten van de binnensportaccommodaties.

Overweging

- Voor zover wij kunnen overzien zijn de afspraken die met huurders zijn gemaakt waar mogelijk geüniformeerd. Dit geldt zowel voor de binnen- als de buitensportaccommodaties. Aan de norm wordt voldaan.

Norm (onderzoeksvraag 4.3 en 4.4)

De uitgaven aan sportaccommodaties staan in redelijke verhouding tot de uitgaven van vergelijkbare gemeenten

Constatering

- Gemiddeld bedragen de kosten per inwoner in 2011 aan sport:

Kostenplaats	Bedum	De Marne	Goirle	Raalte	Groningen gem.
530+531	€ 79	€ 66	€ 39	€ 72	€ 78

Tabel 10: uitgaven per inwoner aan sport (Bron: begrotingsanalyse BZK 2011)

Overweging

- Bedum geeft zeker niet weinig aan sport uit, maar ten opzichte van het gemiddelde in Groningen loopt zij in de pas. Ten opzichte van een aantal bij het onderzoek betrokken individuele gemeenten geeft Bedum echter een ruim bedrag per inwoner aan sport uit.

8.5 Toekomstgerichtheid en risicobeheersing

Norm (onderzoeksvraag 5.1)

Het accommodatiebeleid en de accommodaties zijn in staat de ontwikkelingen en risico's in de nabije toekomst goed op te vangen.

Constateringen

- Onder accommodatiebeleid dient te worden verstaan: er is een visie op maatschappelijk vastgoed (waaronder sportaccommodaties) en die bestaat er uit dat op beleidsniveau uitspraken zijn gedaan ten aanzien van onder meer het gewenste voorzieningenniveau, typen voorzieningen, spreiding van voorzieningen, eigendomsituatie en de wijze van beheer en onderhoud. Een dergelijk accommodatiebeleid heeft de gemeente Bedum niet.
- Wel kent de gemeente op uitvoeringsniveau beheer- en onderhoudsplannen; plannen die zij staft aan de NOC*NSF normen waar mogelijk. De uitvoering van die MJOP-en wordt gemonitord. Daarbij wordt echter (nog) niet expliciet stil gestaan bij toekomstige ontwikkelingen en mogelijke consequenties voor het huidige accommodatiebestand.
- In de sportnota is als doelstelling geformuleerd het op niveau houden (kwalitatief en kwantitatief) van de huidige sportvoorzieningen.

Overwegingen

- De risico's met het oog op de toekomst liggen met name in de verwachte bevolkingsdaling (krimp) en vergrijzing, hetgeen minder en ook andere behoeften aan sport met zich meebrengt.
- De gemeente kent geen accommodatiebeleid en de sportnota kent een looptijd tot 2013. De gemeente speelt nog niet in op de ontwikkelingen en risico's in de toekomst. Deze risico's overstijgen echter de looptijd van de huidige sportnota en moeten derhalve een aandachtspunt zijn voor de komende sportnota.

Bijlage 1

Literatuur

- Programma- en productbegroting 2011 - Bedum
- Jaarrekening 2009 - Bedum
- Subsidieverordening 2011 - Bedum
- Huurovereenkomsten buitensportaccommodaties – Bedum 2011
- Gebruikersovereenkomsten binnensportaccommodaties – Bedum 2011
- Huurovereenkomst Stichting De Beemden – Bedum 1997
- Rapportage Haalbaarheid kunstgrasvoetbalveld sportcomplex De Beemden – Bedum 2011
- Verantwoording BOS 2007, 2008, 2009 - Bedum
- Uitvoeringsplan NASB – 2010 - Bedum
- Visiedocument Combinatiefuncties – Huis voor de Sport Groningen 2008
- Stof tot nadenken "Verkenning toekomst Bedum" – rkc Bedum 2010
- Sport in Cijfers 2009 – gemeente Bedum 2009
- Sportnota Bedum – mei 1995
- Plan van aanpak nota sportbeleid gemeente Bedum – juni 2008
- Nota sportbeleid gemeente Bedum 2009 - 2013
- Gemeentegids Bedum 2011
- Beleidsbrief Sport – Ministerie van VWS - 2011
- Een veld voor de helft: over sociale tarieven en subsidies – Mulier Instituut 2011
- Visiedocument Nederland Sportland – Modellen voor lokaal sportbeleid – VSG 2010

Bijlage 2

Geïnterviewden

- Wiebe Feenstra : lid Rekenkamercommissie
- Martin Broekmans : lid Rekenkamercommissie
- Harry Koops : beleidsmedewerker Sport
- Marcel de Boer : gebouwenbeheer
- Dick Schothorst : coördinator openbare werken
- Menne van Dijk : portefeuillehouder sport